

Jaarverslag van de Alliantie - maart 2021 - maart 2022
“Samen verbouwen voor een duurzame stad”

INHOUD

1. Brussel is ambitieus voor de toekomst... En de Alliantie Renolution is een krachtig instrument om de ambities op het gebied van duurzame ontwikkeling in de komende 30 jaar te helpen waarmaken	2
2. Gedeelde visie van de operationele cel van de Alliantie	2
3. De zeven uitdagingen van de Renolution-strategie	4
4. Twee doelstellingen: de woningen de tertiaire gebouwen	5
5. Degelijk bestuur	5
6. Verantwoordelijken van de 7 thematische en 4 transversale workshops	6
7. Ondersteuning, een globale aanpak om de energie te bundelen en de transversaliteit te bevorderen	6
8. Alliantie: drie werkmethoden met collectieve intelligentie	6
9. Algemene planning - globale visie 2021/2022/2023	7
10. De successen van de Alliantie Renolution	7
11. De ateliers en de transversale acties	8
11.1. Atelier Regelgeving en instrumenten	8
11.2. Atelier Begeleiding vraag en aanbod	9
11.3. Atelier Financiering en economische steun	10
11.4. Atelier Logistiek	10
11.5. Atelier Stedenbouw en erfgoed	11
11.6. Atelier Stadsvernieuwing	12
11.7. Atelier Werkgelegenheid en opleiding	13
11.8. Renolab	14
11.9. Communicatiecel	15
11.10. Technisch comité	16
11.11. Circulaire economie	16
12. Visie en vooruitzichten op 3 jaar	18

1. Brussel is ambitieus voor de toekomst... En de Alliantie Renolution is een krachtig instrument om de ambities op het gebied van duurzame ontwikkeling in de komende 30 jaar te helpen waarmaken

Als hart van Europa en wereldstad bij uitstek moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de toon aangeven en zo snel mogelijk antwoorden op de uitdagingen van de klimaatverandering. Aangezien de gebouwensector in aanzienlijke mate bijdraagt tot het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen, zijn een snelle renovatie van de gebouwen en de invoering van nieuwe praktijken in de bouwsector absoluut noodzakelijk.

De Alliantie Renolution is in het leven geroepen om de “Strategie om de milieu-effecten van bestaande gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen 2030-2050 te verminderen” uit te voeren.

In 2021 is de Alliantie Renolution operationeel geworden. Samenwerking staat centraal in het project. Het doel van de publieke en private actoren die bij de Alliantie betrokken zijn, is om samen de beste oplossingen te vinden voor een versnelling van de duurzame renovatie van de Brusselse gebouwen.

In 2022 zal het proces worden versneld met het oog op de goedkeuring van de regelgeving begin 2024 en haar inwerkingtreding begin 2025. Het is de bedoeling om het EPB-certificaat tegen 2026 verplicht te stellen (300.000 woningen hebben er momenteel geen!)

Om dit project in goede banen te leiden, wordt de Alliantie momenteel gecoördineerd door de Operationele Cel, bestaande uit Leefmilieu Brussel, urban.brussels en Constructiv.

2. Gedeelde visie van de operationele cel van de Alliantie

Leefmilieu Brussel, urban.brussels en Constructiv hebben een gemeenschappelijke visie. Door hun competenties te delen en transversaal te werken zorgen zij voor coherentie in alle projecten op het gebied van milieu, stadsplanning, erfgoed, werkgelegenheid, opleiding, enz.

2.1. De boodschap van Isabelle Sobotka - Leefmilieu Brussel

We moeten de twee werelden van de energieprestaties en van de circulaire economie samenvoegen, zodat ze op elkaar aansluiten en coherent antwoorden op de 2 prioriteiten:

- Prioriteit 1: **de directe emissies van broeikasgassen verminderen**
- Prioriteit 2: **het verbruik/de vernietiging van de hulpbronnen (indirecte emissies) verminderen**

De Alliantie Renolution is een onmisbaar strategisch instrument voor Brussel om haar doelstellingen te bereiken. Er is geen herkansing! Alle projecten moeten goed verlopen.

- ▶ De overheid kan een dergelijke strategie niet alleen realiseren. De Alliantie met de bouwsector, de financiële sector, de verenigingssector en de sociale partners heeft tot doel **alle competenties te verzamelen** en samen te werken aan doeltreffende oplossingen **met een gemeenschappelijk doel**.
- ▶ In de **7 thematische ateliers wordt gewerkt rond de 7 uitdagingen van de strategie** (regelgeving, ondersteuning, financiering, stadsplanning en erfgoed, stadsvernieuwing, werkgelegenheid-opleiding, logistiek).
- ▶ De Alliantie (2021-2024) moet **het Gewest voorbereiden op de toekomstige verplichtingen** die vanaf 2025 van kracht zullen zijn (ontwikkeling van instrumenten, innovatieve tests, enz.).

- ▶ **De bestaande middelen behouden:** door te renoveren (in plaats van te vernietigen) houden we ze in stand en verlengen we hun levensduur.

2.2. De boodschap van Wiebe Verhoeven en Christophe Bastien – urban.brussels

Aangezien de identiteit van een Gewest niet alleen door de inwoners, maar ook door de gebouwen en de openbare ruimte wordt gevormd, moeten Stadsplanning en Erfgoed ook helpen om de sociale, economische en milieu-uitdagingen aan te pakken waarmee Brussel wordt geconfronteerd.

De verbintenissen die de bouwsector in het verleden heeft aangegaan, moeten volstaan om deze doelstellingen te bereiken, maar de huidige klimaatnoodsituatie maakt hun versterking noodzakelijk.

Renolution werkt daarom aan de invoering van een versterkt overheidsbeleid om een antwoord te bieden op deze uitdagingen, die specifiek zijn voor een zuiver stedelijke context.

- ▶ We moeten de burgers doen begrijpen dat de gebouwen goed zijn voor bijna 70% van het energieverbruik in Brussel en dat hun renovatie een essentiële hefboom is.
- ▶ Het **streven naar kwaliteit** in de ruimste zin van het woord moet een **gedeelde ambitie** worden **van alle actoren die wij begeleiden**.
- ▶ **Koolstofarme productie, circulaire** en regeneratieve **economie** en **lokaal, sociaal en democratisch ondernemerschap** verdienen meer dan ooit onze bijzondere aandacht.
- ▶ Om **de identiteit en de geest van Brussel te bewaren**, moet het Gewest behalve kwalitatieve hedendaagse architectuur ook **een geïntegreerd beheer van het erfgoed** in zijn visie opnemen. Het is dan ook van groot belang het **juiste evenwicht te vinden tussen de bescherming van het erfgoed en het bereiken van de energiedoelstellingen**.
- ▶ Renolution staat voor: **het juiste evenwicht vinden, wetgeving mogelijk maken, de energieprestaties maximaliseren, rekening houden met alle belanghebbenden en anticiperen**.

2.3. De boodschap van Laurent Schiltz en Bert Engelaar - Constructiv

Met 70% van het verbruik en 60% van de CO₂-uitstoot is het logisch dat de bouwsector de prioriteit van het Brusselse beleid is!

- ▶ Er is een echte politieke wil en een echte behoefte aan een economische transitie voor de bedrijven in de bouwsector in ruime zin.
- ▶ **Circulaire economie toegepast op de bedrijven betekent** de bestaande bedrijven betrekken en ondersteunen zodat ze **zich kunnen aanpassen en kunnen transformeren**. Dit zal meer waarde creëren en doelstellingen sneller haalbaar maken!
- ▶ **Het gaat niet om een sprint, maar om een marathon**, een langetermijnbeleid. Financiering en ondersteuning moeten van blijvende aard zijn.
- ▶ Er zijn **duidelijke directieven** nodig **om van de Alliantie een politieke prioriteit te maken**, en de besturen moeten personeel beschikbaar stellen voor het ontwerp en de uitvoering ervan.
- ▶ **“Om geloofwaardig te zijn, moeten we op lange termijn in deze dynamiek investeren!”**

3. De zeven uitdagingen van de Renolution-strategie

Regelgeving	Het wettelijke kader instellen
Begeleiding van Vraag en Aanbod	De belanghebbenden ondersteunen
Financiering	Financieren
Logistiek	De logistieke problemen oplossen
Stedenbouw en erfgoed	Renovaties vergemakkelijken door de procedures te vereenvoudigen, met behoud van de identiteit van Brussel
Stadsvernieuwing	Zorgen voor duurzaamheid in het hart van de diverse wijken
Opleiding en Werkgelegenheid	Verzekeren dat er voldoende werkrachten/bedrijven zijn

De 34 actiefiches die worden uitgewerkt :

	Reglementeren			Begeleiden			Vereenvoudigen		Documenteren, evalueren, innoveren		
	EPBC 1	Referentiegids duurzame gebouwen 2	Energieadviseur 21	Facilitator Mede-eigendom 22	Facilitator Duurzame Gebouwen 20						
	Stabiliteit huurprijzen 4	Overheid heeft voorbeeldfunctie 3	ESCO COE 5	Stappenplan 14	Uniek loket particulieren 13	Woningpas poort 26	Overkoepelende WG Stedenbouw 27	Renolab 29	TOTEM 30	Tools circulair ontwerp 31	
Europese financiering 9	Fiscaliteit 6	Brusselse groene lening 8	Energiepremies 7	Ondersteuning particuliere renovaties 18	Burgers aanmoedigen 12	Ondersteuning lokale overheden 23	Ondersteuning van cooperaties burgeracties 16	Instrumenten duurzaam ontwerp 32	Begeleiding bij afbraak 33		
Financieringen	Ondersteuning hernieuwbare warmte 10	Ondersteuning hernieuwbare elektriciteit 11	Algemene communicatie 25	Strategisch renoveren 15	Bewoners sensibiliseren 17	Beroepsopleidingen 24	Gezondheid 19	Hergebruik-circuit 34	Indicatoren 28		

4. Twee doelstellingen: de woningen de tertiaire gebouwen

De Alliantie: een duidelijke methodiek voor de bouw van een duurzamere stad.

Een ruimte voor publiek-private **samenwerking en overleg** om de ambitieuze doelstellingen van het Gewest te verwezenlijken.

- **Het renovatietempo opvoeren** en een revolutie teweegbrengen in de renovatie van gebouwen door een echte regionale beweging op gang te brengen.
- **De competenties van de bouwsector helpen evolueren** om de doelstellingen te bereiken.

Voor "MEER" doelstellingen:

- Meer kwaliteit en comfort in de huisvesting
- Meer besparingen
- Meer voor het klimaat
- Meer lokale en duurzame werkgelegenheid

5. Degelijk bestuur

De Alliantie is opgebouwd rond de volgende instanties en structuren:

- Het **Stuurcomité** is belast met de begeleiding en de ondersteuning van het coördinatiecomité;
- Het **Strategisch Coördinatiecomité (publiek/privaat)** is belast met het toezicht op de uitvoering van de strategie en met de ontwikkeling van de vereiste synergiën tussen actoren en acties;
- De **Operationele cel** organiseert en coördineert de concrete uitvoering van de acties en fungeert als schakel tussen de werkgroepen en het Strategisch Coördinatiecomité, dat op zijn beurt als schakel kan fungeren met het Stuurcomité. Ze brengt verslag uit over de aandachtspunten / blokkades / geschillen aan het Coördinatiecomité, dat indien nodig op zijn beurt terugkoppelt met het Stuurcomité;
- De **thematische ateliers** zorgen voor de ontwikkeling van de projecten in het kader van de renovatiestrategie, onder het toezicht van het Coördinatiecomité.

Betrokken instanties zijn al een jaar aan het werk. Het strategisch comité kwam +/- eenmaal per maand bijeen om toezicht te houden op de uitvoering van Renolution en het stuurcomité (regering) ondersteunde de dynamiek door de lancering van vlaggenschipprojecten te valideren, zoals Renolab, communicatie, samenvoeging van de premies, budgetten...

De actoren van de Alliantie (BIJLAGE 1)

Behalve genoemde instanties werken alle actoren die bij de dynamiek betrokken zijn. 300 mensen uit ongeveer 100 organisaties nemen in meerdere of mindere mate deel aan de thematische ateliers en transversale acties.

6. Verantwoordelijken van de 7 thematische en 4 transversale workshops

De verantwoordelijken komen twee keer per maand bijeen. Ze steunen elkaar met al hun expertise en competenties. Zo heeft de verantwoordelijke van het proefproject voor collectieve renovatie van Renolab de moeilijkheden aangekaart die zich voordoen bij de aanvraag van de SV en de financiering. Deze moeilijkheden zullen in de thematische ateliers worden besproken om de belemmeringen weg te nemen.

Thematisch atelier		
Regelgeving	Isabelle Rolin	Leefmilieu Brussel
Begeleiding vraag en aanbod	Annick Schwaiger Hugues Kempeneers	Leefmilieu Brussel Confederatie Bouw
Financiering	Cyprien Van Ypersele	Leefmilieu Brussel
Logistiek	Esther Vaernewyck	Brussel Economie
Stedenbouw en erfgoed	François Timmermans	urban.brussels
Stadsvernieuwing	Thomas Vande Velde	urban.brussels
Opleiding en werkgelegenheid	Philippe Van Ginderdeuren Théo Nicolas	Construcity
Transversale actie		
Renolab	Camille de Smet, Céline Jeanmart	Leefmilieu Brussel
Communicatie	Dirk Steurs Mathilde Gougeau	Leefmilieu Brussel
Technisch comité	Michael Govaert	Leefmilieu Brussel
Circulaire economie	Anne Paduart	Leefmilieu Brussel

7. Ondersteuning, een globale aanpak om de energie te bundelen en de transversaliteit te bevorderen

De Alliantie wordt ondersteund door een eind 2021 opgericht consortium van erkende specialisten in projectbeheer op het gebied van duurzaam bouwen, energie-efficiëntie, koolstof en circulaire economie.

Het bestaat uit BoPro, EcoRes, ICEDD met de steun van Mojo (communicatie) en LaVilleE+ (co-constructiemethoden). Het consortium wordt geleid door de operationele cel.

8. Alliantie: drie werkmethoden met collectieve intelligentie

De Alliantie Renolution is een samenwerkingsverband van alle actoren. Als zodanig streeft de Alliantie ernaar "silo's" te doorbreken: expertise, organisaties, grondgebieden en plaatsen...

Dankzij de drie samenwerkingsmethoden die sinds 2021 worden toegepast, zijn de actoren geëngageerd en dragen zij bij tot de aanpak van de uitdagingen van collectieve intelligentie:

- ▶ **Co-creatie:** oplossingen vinden door alle expertise te bundelen.
- ▶ **Overleg/consultatie:** het ecosysteem laten reageren op de voorstellen en suggesties verzamelen.

- **Uitwisselingsmomenten:** samen delen, het collectief versterken, netwerken tussen actoren ontwikkelen.

9. Algemene planning - globale visie 2021/2022/2023

De dynamiek draait op volle toeren: oprichting van de instanties, aanstelling van de verantwoordelijken, integratie en uitvoering van de 34 actiefiches in de thematische ateliers, evenement met een honderdtal actoren in september 2021, lancering van de Renolab-projectoproep, lancering van de communicatiecampagne, lancering van een nieuwsbrief, lancering van de MiniMidi's (miniwerkcolleges van 30 minuten/2x/maand), vaststelling van de ateliermethodieken en lancering van de ateliers, enz.

10. De successen van de Alliantie Renolution

Het eerste grote succes is de implementatie van de samenwerkingsdynamiek:

- Meer dan de helft van de actoren is zeer actief (op een totaal van 100 ingeschreven organisaties)
- Een politiek engagement van de regering (gedragen door 4 ministers)
- Een echte verbintenis van de besturen
- Verantwoordelijken uit diverse organisaties die elkaar hebben leren kennen en samenwerken
- Een netwerk van 11 operationele workshopverantwoordelijken
- Elk atelier is nu functioneel. De ateliers ontwikkelden een methodiek, brachten hun medewerkers en partners samen en lanceerden werkgroepen (WG) om de projecten te ontwikkelen

Maar een dynamiek zonder project is zinloos. Het succes zit vooral in de uitvoering van concrete projecten in termen van sensibilisering, financiële steun, steun voor de pioniers (bouwheren, bedrijven, architecten), enz.

5 projecten illustreren de successen van de Alliantie in 2021:

- ❖ over het **principe van het verplichtingsstelsel** is sectoraal overleg gepleegd
- ❖ de **samenvoeging van de premies**, 2 besturen werken al meer dan een jaar nauw samen
- ❖ Een doeltreffende **transversale communicatieactie**, gecoördineerd door de bestaande communicatiecel, door middel van een coherente communicatiecampagne, ontwikkeld door een reeks actoren (gelanceerd sinds februari 2022)

- ❖ **De projectoproep Renolab**, ontwikkeld in de loop van 2021: drie Renolab.ID-laureaten eind 2021 en een eerste Renolab.B-jury in februari 2022
- ❖ **RenoClick**, uitbreiding van het aanvankelijke toepassingsgebied voor hernieuwbare energie (zonnepanelen...) tot een langetermijnvisie voor renovatie met een doelstelling voor de prestaties van gebouwen (groter toepassingsgebied, meer projecten,)

Daar kan buildcircular.brussels aan worden toegevoegd, dat al veel bedrijven (meer dan 620) en werknemers (bijna 1.500) heeft bereikt. Dit project loopt in synergie met de Alliantie.

De Alliantie is een wendbare organisatie die in staat is onderwerpen voortdurend te verfijnen en bijbehorende oplossingen te integreren.

11. De ateliers en de transversale acties

11.1. Atelier Regelgeving en instrumenten

Leiding: Isabelle Rolin (Leefmilieu Brussel)

Het atelier "Regelgeving en instrumenten" is belast met verschillende subprojecten, in de eerste plaats regelgevingsprojecten, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de residentiële en de niet-residentiële, de particuliere en de openbare sector; het ontwikkelt ook instrumenten zoals de Gebouwendatabase en het Gebouwpaspoort

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Vergaderingen en dialoog met de besturen die door de regering zijn aangeduid als verantwoordelijke of actieve medewerkers bij de ontwikkeling van een deelproject: het CIBG en Brussel Huisvesting als verantwoordelijke, urban.brussels en Brussel Fiscaliteit als actieve medewerkers.

Een jaar dat in het teken stond van de oorspronkelijk geplande **herziening van het verplichtingsstelsel**. Deze herziening werd aanvankelijk intern bij Leefmilieu Brussel en in samenwerking met het kabinet van minister Maron uitgevoerd en leidde tot een nieuw voorstel waarover op 9 december 2021 een vooroverleg met een aantal sleutelactoren plaatsvond en waarover op 22 en 23 maart 2022 twee sectorale raadplegingsessies plaatsvonden (eerste sessie live, tweede sessie via videoconferentie).

► **Project Verplichting sociale woningen**

Onder leiding van Brussel Huisvesting met geëngageerde medewerkers: BGHM, Woningfonds, de 19 gemeenten, de OCMW's, de Grondregie... De besprekingen van de werkgroep zijn begonnen in april 2022

Een groot gewestelijk digitaliseringsproject

► **Project Gebouwpaspoort**

- Een nauwe samenwerking tussen LB en het CIBG
- Een globale visie van het Gebouwpaspoort voorgesteld aan de kabinetten Clerfayt en Maron
- Eén doelstelling: dit project integreren als **vlaggenschipproject van de gewestelijke digitalisering**

► **Project Gebouwendatabase**

- Een partnerschap tussen het CIBG en Brussel Fiscaliteit
- In het verlengde van de denkoefening over de identificatie van de woningen die al vele jaren wordt gevoerd

- **Talrijke contacten gelegd, maar moeilijk om dit project in de dynamiek van de Alliantie te verankeren**

11.2. Atelier Begeleiding vraag en aanbod

Leiding: Annick Schwaiger (Leefmilieu Brussel) en Hugues Kempeneers (CBBH)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Sinds de lancering van de Alliantie is het atelier Begeleiding vraag en aanbod 6 keer bijeengekomen. Het doel van deze vergaderingen was in de eerste plaats **een volledige inventaris op te maken van de acties van de verschillende partners** in verband met de begeleiding van de vraag. Dezelfde oefening vond plaats voor de begeleiding van het aanbod.

Als vervolg op de eerste bijeenkomsten van het atelier werd besloten om met verschillende werkgroepen te werken, om adequate antwoorden te ontwikkelen op de behoeften van de verschillende actoren aan de vraag- en aanbodzijde. Zo werd een specifieke methodiek voor het begeleidingsatelier ontwikkeld en door de verschillende betrokkenen gevalideerd.

Het atelier werd opgesplitst in twee delen, één voor de aanbodzijde en één voor de vraagzijde, om tegemoet te komen aan de behoeften van elke actor die in de verschillende werkgroepen aanwezig was.

Wat de begeleiding aan de aanbodzijde betreft, zijn bilaterale vergaderingen met alle actoren gepland om de behoeften van de sector vast te stellen en een passend antwoord op deze behoeften te ontwikkelen.

Voor de vraagzijde zijn 3 **werkgroepen opgericht: particulieren, mede-eigendommen, tertiaire sector**. Elke WG zal op haar eigen tempo evolueren:

- Particulieren en mede-eigendommen: eerst een gedetailleerde presentatie van de projecten van de deelnemers, daarna een presentatie van de projecten van andere actoren. Start van de groep met een gerichte uitnodiging aan bepaalde actoren om zich aan te sluiten.
- Tertiair: het eerste deel van de werkzaamheden betreft de verbetering van het project Energiepack. De groep zal in een tweede fase openstaan voor andere projecten.

Project “Energiepack”

Dit project wordt ontwikkeld door de WG tertiair als onderdeel van de reflectie over de begeleiding van de vraag.

Coach Copro

Ondersteuning van de professionele syndici van grote mede-eigendommen.

Homegrade

Uniek loket met de ontwikkeling van een veel breder scala aan ondersteunende diensten: alle diensten die nodig zijn voor een renovatietraject.

11.3. Atelier Financiering en economische steun

Leiding: Cyprien van Ypersele (Leefmilieu Brussel)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Vanaf maart 2021 heeft het atelier Financiering vorm gekregen.

- In de eerste plaats door het opstellen van een routekaart, die bij de lancering van de Alliantie werd gepresenteerd.
- Ten tweede door de werkmethode te ontwikkelen door de doelstellingen te bepalen: aan welke thema's het atelier zou werken, met welke actoren, volgens welk tijdschema, enz.

De eigenlijke lancering van het atelier vond plaats op 13 mei 2022.

Parallel aan het overdenken van de structuur van het atelier werden reeds verschillende projecten uitgevoerd en in de Alliantie opgenomen, zoals het project Ecoreno-krediet (groene lening) of het project voor de samenvoeging van de energie- en renovatiepremies.

Er werden bilaterale vergaderingen gehouden tussen de WG premies en de WG Ecoreno om de transversale onderdelen af te stemmen.

Project “Ecoreno-krediet”

Wekelijks komt een werkgroep, bestaande uit het Woningfonds, urban.brussels, Homegrade, het Netwerk Wonen en Leefmilieu Brussel, bijeen om voortgang te maken met de lancering van het Ecoreno-krediet. Deze nieuwe versie van de groene lening zal in het tweede kwartaal van 2022 worden gelanceerd.

Project voor de samenvoeging van de premies: energie en renovatie

Werkgroepen kwamen wekelijks bijeen om te werken aan de samenvoeging van de energie- en renovatiepremies, die in januari 2022 van kracht werd: technisch, communicatie, IT en soms juridisch.

<https://renolution.brussels/nl/financiele-steun-en-renolution-premies>

Uniek loket-financieringsproject

Er wordt nagedacht over het opzetten en structureren van een uniek loket-financiering voor overheidsinstanties, om hen te helpen de energierenovatie van hun gebouwenbestand te financieren.

Project voor de uitbreiding van het abattement op de registratierechten, afhankelijk van een energie-efficiënte renovatie van het gebouw

Dit project betreft een uitbreiding van een vermindering van de registratierechten, afhankelijk van de energierenovatie van het gebouw. Het project wordt uitgevoerd door Brussel Fiscaliteit met de hulp van Leefmilieu Brussel, en de maatregel zal naar verwachting begin 2023 kunnen worden uitgevoerd.

11.4. Atelier Logistiek

Leiding: Esther Vaernewyck (Brussel Economie)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

De werkgroep Logistiek heeft in het afgelopen jaar verscheidene stappen gezet om aan de werkzaamheden te beginnen.

Haar ambities, uitdagingen en doelstellingen werden vastgelegd in een routekaart. De strategische doelstellingen zijn: de nodige maatregelen ontwikkelen om de invoering van een echte circulaire economie en de vermindering van de overlast mogelijk te maken; ruimte voorzien om drie keer zoveel bedrijven te huisvesten; ruimte voor nieuwe circulaire activiteiten voorzien (hergebruik, consolidatiecentrum...); de gevolgen voor de mobiliteit van de toename van het aantal werven beperken.

Er werd een werkmethode voorbereid door het atelier te structureren in **4 thematische werkgroepen** met hun eigen doelstellingen, en door de actoren te identificeren (besturen m.b.t. milieu, vervoer en logistiek, mobiliteit- en planning ontwikkelaars en ondernemers, experts logistiek, producenten- en handelaarsfederaties, academici) die een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van logistieke projecten.

- De **WG–Regelgeving** zal trachten een antwoord te formuleren op de vraag: hoe kan/moet het Brusselse regelgevingskader evolueren om logistieke activiteiten te verwelkomen en de mobiliteitsimpact van de bouwsector te beperken?
- De **WG–Grondgebied** zal een antwoord zoeken op de volgende vraag: hoe kan de stedelijke ruimtelijke ordening economische en logistieke activiteiten in de bouwsector organiseren en bijdragen tot een vermindering van de impact van de sector?
- De **WG–Operationeel** zal trachten een antwoord te geven op de vraag: hoe dragen logistieke initiatieven bij tot het verminderen van de impact van de logistiek en mobiliteit van de bouwsector?
- De **WG–Metabool** houdt zich bezig met de gevolgen van de ontwikkeling van de bouwlogistiek (stromen en voorraden, congestie, verontreiniging, enz.).

11.5. Atelier Stedenbouw en erfgoed

Leiding: François Timmermans (urban.brussels)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

In het afgelopen jaar is binnen Urban het atelier Stedenbouw en erfgoed opgezet. Het team is intern samengesteld en bestaat uit personeelsleden van verschillende directies (stedenbouw, erfgoed, juridische zaken, algemene directie). Het team zal nog moeten worden aangevuld om de vele uitdagingen van het atelier aan te kunnen.

Om de punten van het atelier verder uit te werken, is een routekaart opgesteld, die op 29 september 2021 op de lanceringsdag van de Alliantie RENOLUTION werd gepresenteerd.

Dit jaar heeft Urban het atelier ook voorgesteld op een informatieavond van AriB (“Architects in Brussels”).

De ambities, uitdagingen en doelstellingen van het atelier werden gespecificeerd in de werkmethode. Deze werd op 23 maart 2022 gevalideerd en structureert het atelier in 4 werkgroepen:

- WG1 – REGELGEVING

- WG2 – STUDIES

- WG3 – KWALITEIT

- WG4 – TRANSVERSALITEIT

In het afgelopen jaar hebben de teamleden ook deelgenomen aan de vergaderingen van de verantwoordelijken, vergaderingen met de facilitator, MiniMidi Renolution, andere evenementen en diverse opleidingen over de renovatie van de Brusselse gebouwen.

Het team plant nu vergaderingen met andere thematische/transversale workshops en instanties, alsmede de uitvoering van zijn werkplan voor het jaar 2022. Tegelijkertijd gaat het door met het samenstellen van de lijst van deelnemers.

De eigenlijke lancering van het atelier Stedenbouw & erfgoed is gepland voor eind mei - begin juni 2022.

Projecten

In dit stadium stelt het team het bestaande en geplande stedelijke regelgevingskader vast.

11.6. Atelier Stadsvernieuwing

Leiding: Thomas Vande Velde (urban.brussels)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Op de lanceringsdag van de Alliantie Renolution werden de doelstellingen van het atelier Stadsvernieuwing, onder leiding van urban.brussels, gedefinieerd aan de hand van een routekaart en een poster die tijdens het evenement werden gepresenteerd en als basis hebben gediend voor constructieve uitwisselingen met een gevarieerd publiek. Dit was een gelegenheid om verschillende actoren te ontmoeten die bij het thema betrokken zijn en aan het verdere verloop van dit atelier wensten deel te nemen.

Nadat in oktober een andere verantwoordelijke van het atelier werd voorgesteld werd de methodiek verder ontwikkeld, waarbij werd voortgebouwd op de routekaart en de doelstellingen werden verruimd.

Gezien de specifieke kenmerken van het werk dat binnen de directie Stadsvernieuwing (DSV) van urban.brussels wordt verricht, zorgt de methodiek van het atelier ervoor dat de ontwikkelingen die in de andere ateliers zullen plaatsvinden, worden geïntegreerd met het oog op hun de toepassing in de stadsvernieuwingsprogramma's.

Dit streven naar voorbeeld-vastgoedoperaties laat ruimte voor innovatie, voor de evaluatie van projecten en het benutten van de ervaringen, en voor hun promotie als bron van inspiratie en goede praktijken. Bovendien zal het atelier ondersteunende instrumenten ontwikkelen om gegroepeerde renovatie-initiatieven aan te moedigen.

Er zullen veel overlappings zijn met de andere ateliers om een reflectie over de wijken te integreren en de reflecties van het atelier Stadsvernieuwing te voeden.

Er wordt een team gevormd binnen urban.brussels; de lijst van partners bevindt zich in de consolidatiefase.

Projecten

In dit stadium zijn nog geen projecten uitgevoerd.

Er wordt momenteel overlegd over een "WG Gemeenten". Deze WG is besproken in het atelier Begeleiding, maar het bleek dat er meer banden zouden zijn met het atelier Stadsvernieuwing. De WG Gemeenten zou worden geleid door Brulocalis. Het doel zou zijn de gemeenten te coördineren rond projecten die duurzame renovatie moeten versnellen. Aangezien de gemeenten dicht bij de burgers staan, zouden zij de bewoners kunnen begeleiden, bijvoorbeeld bij de collectieve renovatie van straten of wijken.

11.7. Atelier Werkgelegenheid en opleiding

Leiding: Philippe Van Ginderdeuren en Théo Nicolas (POW Constructivity.brussels)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

De POW Constructivity.brussels leidt het atelier Werkgelegenheid/Opleiding.

Deze workshop is onderverdeeld in 4 thematische werkgroepen:

- **WG professionelen informeren en opleiden,**
- **WG toekomstige werknemers informeren en opleiden,**
- **WG jongeren informeren over en begeleiden naar de bouwsector,**
- **WG de duurzame tewerkstelling in de sector verbeteren.**

Deze werkgroepen zijn samengesteld uit de directe partners, leden van het uitgebreide stuurcomité van de POW. Als eerste stap hebben wij de perimeters van de werkgroepen afgebakend en de potentiële actoren opgelijst.

De presentatie die op 30 maart werd georganiseerd om andere potentiële actoren te betrekken, werd door ongeveer 80 mensen bijgewoond. Dit toont het vermogen aan om veel actoren met verschillende achtergronden bij het initiatief te betrekken. De inspanningen moeten echter worden voortgezet om Renolution aan de actoren uit te leggen, de middelen voor de follow-up en operationele coördinatie van al deze actoren te versterken en de ontwerpberoepen (architecten, gespecialiseerde ingenieurs, EPB-adviseurs, enz.) en universiteiten (opleiding) te bereiken.

Het is de bedoeling om tegen september met de eerste concrete actievoorstellen te komen.

Projecten

In dit stadium zijn er nog geen projecten uitgevoerd, met uitzondering van de voortzetting van reeds gestarte projecten (onder meer via het GPCE)

Zo organiseert Constructivity in het kader van het SVC Weststation (Anderlecht) opleidingen voor laaggeschoolde werkzoekenden over het thema duurzaamheid en de circulaire economie, naast sensibiliseringsacties voor verenigingen in de buurt.

11.8. Renolab

Leiding: Camille De Smet en Céline Jeanmart (Leefmilieu Brussel)

Het renovatielaboratorium RENOLAB werd eind 2021 gelanceerd. Het bestaat uit 2 delen, RENOLAB.B en RENOLAB.ID

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Voor de editie 2021 van RENOLAB.ID werden 3 projecten geselecteerd

De drie projectdragers hebben hun projecten aan de verantwoordelijken gepresenteerd tijdens een van de tweemaandelijks bijeenkomsten van de Alliantie. Bij deze gelegenheid konden zij hun vragen of problemen te kennen geven.

De binnen de Alliantie opgezette communicatie zal ook zichtbaarheid geven aan deze projecten via de nieuwsbrief en tijdens MiniMidi's. De eerste begeleidingscomités van deze projecten zijn in maart 2022 van start gegaan.

Voor de editie 2022 van RENOLAB.ID zou de projectoproep eerstdaags gevalideerd moeten zijn. Zeer binnenkort is een testcommunicatie gepland met de bekendmaking van het reglement en de termijnen (blijken van belangstelling medio juni, indiening van het aanvraagdossier eind augustus, jury eind september).

Het is de bedoeling om de aspecten van RENOLAB.ID kort te presenteren tijdens de evenementen voor de lancering van de ateliers van de Alliantie.

Uitrol van RENOLAB.B

Het reglement werd eind 2021 gepubliceerd en op 25 november 2021 is bij Leefmilieu Brussel een eerste informatiebijeenkomst gehouden. Vervolgens ontvingen wij 11 kandidaturen voor de eerste jury, die op 17 februari 2022 bijeenkwam. De jury heeft een selectie gemaakt en de procedures voor de validatie van deze selectie en de vastlegging van de subsidies zijn aan de gang. De resultaten zouden eerstdaags beschikbaar moeten zijn.

De eerste infosessie vond op dinsdag 22 maart 2022 plaats.

De 3 projecten van de editie 2021 van RENOLAB.ID

Het project "Renov Roue Rad" voor energierenovatie per wijk, geleid door het Collectief 't Rad, dat bestaat in het uitwerken en testen, over een periode van 2 jaar, van een energiebesparend renovatieproces op de schaal van de wijk Het Rad in Anderlecht;

Het project "RENOLAB 4 SCHOOL", gedragen door COISL, heeft de ondersteuning van een duurzame renovatie van schoolgebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot doel;

Het project "RH.ID", gedragen door Homegrade, stelt een methodologische aanpak voor om innovatieve pistes te ontwikkelen die moeten worden getest, waaronder het project Rhizoom.

Editie 2022 van RENOLAB.ID (september 2022)

Ter herinnering: om de eisen in verband met de Europese begroting te respecteren, wil RENOLAB.ID een tiental projecten selecteren tijdens de jurering van september 2022 (voor een budget van 3 miljoen euro). Wij zullen daarom proberen ten minste tien projecten te selecteren. Wij zullen echter niet aarzelen om er meer te selecteren, zolang het binnen het budget van 3 miljoen euro blijft.

Editie 2022 van RENOLAB.B (juni 2022)

Het volgende selectiecomité is gepland voor 14 juni 2022 en alle tot 14 mei 2022 ontvangen kandidaturen voor RENOLAB.B zullen in behandeling worden genomen.

11.9. Communicatiecel

Leiding: Dirk Steurs en Mathilde Gougeau (Leefmilieu Brussel)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Van juni 2021 tot maart 2022 heeft de communicatiecel actief gewerkt aan de voorbereiding van de communicatie-instrumenten (grafische elementen zoals een charter, logo, video, PPT, enz.), de lancering van de communicatiekanalen van Renolution (website, een Facebook-pagina en een LinkedIn-pagina).

Het team lanceerde een grote **communicatiecampagne** en de website <https://renolution.brussels.nl>

In november 2022 zijn we begonnen met de uitwerking van de Renolution-communicatiestrategie om een werkkader vast te stellen. De bedoeling is een overzicht te geven van de doelstellingen naargelang van de doelgroepen en hun behoeften.

Om de transversale as van de communicatie te ontwikkelen, heeft de communicatiecel een jaarlijks atelier uitgewerkt, die midden maart 2022 plaatsvond en het mogelijk heeft gemaakt de volgende communicatiecampagnes van Renolution te definiëren, een totaalbeeld te krijgen van de parallelle campagnes en een overzicht te geven van de verschillende thema's die in de komende twee jaar 2022-2024 moeten worden gecommuniceerd

Project “Communicatiecampagne Renolution”

De campagne, die in februari 2022 werd gelanceerd, is bedoeld om het grote publiek bewust te maken van de Renolution-strategie via muurschilderingen en digitale borden in openbare ruimten en een reeks digitaal beeldmateriaal (sociale netwerken en web), maar ook om de huiseigenaren aan te zetten om Renolution-premies aan te vragen en de bouwprofessionelen om te reageren op de Renolab-projectoproep.

Project “Website”

De website is een toegangspoort tot de actoren van de renovatie (vakmensen, begeleiders en raadgevers, enz.) en biedt een zoekmachine voor alle financiële steun voor renovatie en projectoproepen.

11.10. Technisch comité

Leiding: Michael Govaert (Leefmilieu Brussel)

Terugblik 2021 en nieuws 2022

Het hoofddoel van dit transversaal atelier is technische ondersteuning te bieden bij de uitvoering van de renovatiestrategie. De rol van het technisch comité is essentieel, aangezien het de technische aspecten van de voorstellen van de thematische ateliers valideert en de technische samenhang van de voorgestelde oplossingen waarborgt. Het technisch comité begeleidt dus de thematische ateliers:

- met **door de sector goedgekeurde antwoorden op technische vragen** van de ateliers;
- met **technische ondersteuning voor studies** die gestart zijn door de ateliers (validatie van de hypothesen en resultaten);
- Door een database ter beschikking te stellen van de bestaande rechten-vrije studies over het onderwerp.

De doelstellingen werden aanvankelijk vastgesteld door de CBBH, het WTCB en LB en zijn opgenomen in een routekaart die in juni 2021 werd gevalideerd.

Zodra de doelstellingen waren bepaald, hebben we een oproep gedaan aan partners van universiteiten, hogescholen en onderzoekscentra die zich bezighouden met de renovatie van het Brusselse onroerend erfgoed. Deze oproep werd op grotere schaal herhaald bij de lancering van de Alliantie eind september 2021.

Deze oproepen hebben geleid tot de oprichting van een comité, op vrijwillige basis, met 19 leden. In dit stadium bestaat het uit de volgende actoren: ECAM, CERAA, VUB, Architectuur en Klimaat (UCL), studiebureau "bureau bouwtechniek", Homegrade, Cenergy, VOLTA, WTCB, CBBH, Leefmilieu Brussel en eventueel de ULB.

Eind 2021 heeft het "beperkt technisch comité", bestaande uit het WTCB, de facilitator duurzame gebouwen (Cenergy), de CBBH en LB, een voorstel opgesteld voor de werkwijze van het technisch comité. Dit werd ter goedkeuring voorgelegd aan alle partners tijdens de startvergadering van het TC in januari 2022. De volgende projecten zijn de implementatie van de database "studies" en het werkplatform (Cloud).

Project "Database Studies"

Met dit project wordt beoogd de beschikbare informatie te benutten om de verschillende uitgevoerde projecten te ondersteunen.

Project "Werkplatform"

Het technisch comité ontwikkelt een samenwerkingsinstrument om de interne samenwerking en de verspreiding van kennis en knowhow over de projecten te vergemakkelijken.

11.11. Circulaire economie

Leiding: Anne Paduart (Leefmilieu Brussel)

Dankzij het voorbereidende werk dat in 2019 is verricht in het kader van het GPCE en de Routekaart van de actoren van de bouw naar een circulaire economie (CE), kon het transversaal CE-atelier worden gelanceerd.

Terugblik 2021 en nieuws 2022

De eerste stappen bestonden in de analyse van deze Routekaart naar een circulaire economie en het koppelen van de verschillende acties en prioriteiten aan de thematische ateliers van de Alliantie. Op basis van deze uitsplitsing werd in juni 2021 met de leiding van deze ateliers vergaderd. Tijdens deze gedachtewisselingen konden wij nagaan in hoeverre reeds aan de CE-ambities werd voldaan, hoe de

verschillende CE-acties konden worden ondersteund en hoe de rollen voor de uitvoering van ons actieplan konden worden vastgesteld.

Op basis van deze eerste uitwisselingen werd in december 2021 een methodiek voorgesteld. Het transversaal CE-atelier moet proactief zijn om de Alliantie en haar ateliers in de praktijk te integreren. De CE is nog geen reflex in de huidige dynamiek.

Om het netwerk van bij het GPCE betrokken actoren zo breed mogelijk te reactiveren en meer bekendheid te geven aan de mogelijkheden die de Alliantie biedt, werd op 22 maart 2022 een tweede editie van het Circular Economy Meet Up-evenement georganiseerd. Dit was bedoeld om Brusselse actoren op het gebied van circulaire economie bijeen te brengen en een overzicht te geven van de projecten en initiatieven van de actoren van het GPCE die verband houden met de thematische ateliers van de Alliantie. Een selectie van 41 projecten werd gepresenteerd (26 mondelinge presentaties en 15 posters).

Gelet op de talrijke activiteiten die het transversaal CE-atelier in maart heeft georganiseerd, waaronder twee presentaties tijdens de MiniMidi's en het CE Meet Up-evenement, werd de nieuwsbrief van de Alliantie aan het CE-thema gewijd.

Bovendien wordt de leiding van het transversaal CE-atelier uitgenodigd om tijdens de diverse lanceringsevenementen van de verschillende ateliers een inleidende presentatie te geven over de uitdagingen en kansen in verband met onze routekaart. Het is de bedoeling te herinneren aan het belang van de CE en de beschikbaarheid van het transversaal ateliers om samen te werken aan concrete acties.

Steun voor alle projecten.

Als transversale actie zal de leiding circulaire economie ervoor zorgen dat het circulaire thema wordt ondersteund in de projecten van de andere thematische ateliers.

Buildcircular.brussels

Dit regionale project (geleid door de CBBH, het WTCB en Construcity.brussels met de steun van LB), dat in september 2020 is gelanceerd, heeft tot doel de bouwsector te ondersteunen bij de overgang naar de circulaire economie.

Zo wordt gratis gepersonaliseerde opleiding en ondersteuning op verschillende gebieden aangeboden aan de bouwaannemers die op het grondgebied actief zijn: hergebruik van materialen, afvalsortering, rationeel energiegebruik, duurzaam bedrijfsbeheer, enz.

De opleiding van de actieve professionelen is immers essentieel om de uitdagingen van de duurzame renovatie van de Brusselse gebouwen aan te gaan!

Na 18 maanden heeft BuildCircular.Brussels al meer dan 620 bedrijven bij het programma betrokken: 125 bedrijven hebben begeleidingen op de werf of binnen de onderneming gevolgd en meer dan 70 bedrijven hebben een bepaald niveau van circulaire betrokkenheid bereikt en staan bijgevolg op de lijst van de geëngageerde bedrijven. Wat de opleiding betreft, hebben reeds meer dan 880 deelnemers deelgenomen aan à la carte of op maat gesneden sessies.

Het project wordt gesubsidieerd tot december 2022 en binnenkort zullen besprekingen plaatsvinden om te beslissen of het wordt voortgezet in het kader van Renolution.

12. Visie en vooruitzichten op 3 jaar

Over drie jaar, in 2025, moet het volledige regelgevingskader duidelijk en goedgekeurd zijn.

Verschillende doelstellingen moeten worden bereikt:

- **Duidelijk zijn over de te bereiken doelstellingen:** welke prestatiedoelstellingen moeten per type gebouw worden bereikt? Welke sancties? Welke afwijkingen?
- **De procedure vereenvoudigen voor de “kleine werken” met behoud van de Brusselse identiteit:** de stedenbouwkundige voorschriften zullen worden aangepast om de administratieve procedures te vergemakkelijken en de werken in goede banen te leiden, in lijn met de resultaten van de reflecties van de Alliantie.
- **Solide regelgevende instrumenten ter beschikking stellen:**
 - Geïntegreerde EPB-software ter beschikking stellen voor nieuwe en bestaande gebouwen;
 - Een duidelijk en efficiënt gebouwspaspoort dat informatie over de woning digitaal toegankelijk maakt voor de eigenaar (bv. een architect toegang geven tot de gegevens van zijn woning, of een effectieve dialoog aangaan met de overheid over de klassering van de woning om tot renovatie te kunnen overgaan).
- De steunmechanismen specificeren om **de professionelen competent te maken** en **het gebruik van de mechanismen door de bewoners en eigenaars te verzekeren**.
- **De circulaire economie versnellen.** De uitdaging bestaat erin om van sensibilisering tot actie over te gaan door de lijnen te verleggen. Men zou bijvoorbeeld nieuwe hefboomen kunnen invoeren op het vlak van de financiering en de regelgeving ...
- **Ervoor zorgen dat alle actoren een goed begrip hebben van de regelgeving.**
- Om de beoogde doelstellingen te verwezenlijken, is het van essentieel belang **dat de actoren, met name de verschillende diensten binnen eenzelfde bestuur**, bij de verschillende ateliers worden betrokken.